

Specialisté radí: prevence a léčba COVID-19 – jaké možnosti a opatření máme k dispozici?

prosestru.cz, 24. 3. 2020

Antivirotika, imunomodulancia, vitaminy... Jaká preventivní či léčebná opatření lze doporučit v rámci probíhající epidemie COVID-19? Na otázky odpovídali alergolog a klinický imunolog doc. MUDr. Jaromír Bystroň, CSc., epidemiolog doc. MUDr. Rastislav Maďar, Ph.D., MBA, oba z Lékařské fakulty Ostravské univerzity, a vedoucí výukového pracoviště tropické a cestovní medicíny IPVZ prof. MUDr. Jiří Beran, CSc.

Co je hlavním pilířem osobní ochrany před koronavirem SARS-CoV-2?

V čase vládních opatření, roušek a karantén se zapomíná mluvit o tom, co je pro předcházení všech (nejen) respiračních infekcí nejzásadnější. „Nejběžnější prevence je známá – pestrá strava, harmonický život a přirozené zvyšování imunity. Je velkou otázkou, zda je lepší se chránit před infekcí, nebo se nakazit a vytvořit si přirozenou imunitu. V každém případě zdravý organismus by měl mít – a dle současných zkušeností z průběhu pandemie má – mechanismy jak se této infekci bránit,“ připomíná na úvod docent Bystroň.

Z pohledu epidemiologa však opatření proti šíření nákazy přesto není možné podceňovat. „I pokud nejsme rizikovou skupinou, nemůžeme jen tak ohrožovat životy jiných. Zanedbáváním hygienických opatření vystavujeme riziku především své nejbližší. Tři základní zásady – ochranu dýchacích cest, hygienu rukou a udržování odstupu – je tak jednoduché dodržovat, že to zvládne i dítě,“ doplňuje docent Maďar.

S tím souhlasí i profesor Beran. „Každé opatření, které sníží případnou infekční dávku, je dobré,“ dodává s tím, že tím nejjednodušším opatřením je časté mytí rukou a obličejů mýdlem. „Mýdlo sice nezničí virus jako takový, ale vede prostřednictvím tenzidů k poškození struktur povrchových glykoproteinů, pomocí kterých se virus přichytí k receptoru a pronikne do buňky,“ vysvětluje. Vysoce účinné jsou také bariérová ochrana a vyhýbání se kolektivům.

Existuje možnost farmakologické prevence, zejména pro rizikové skupiny?

Všichni odborníci se téměř jednohlasně shodují v odpovědi na otázku, zda může lékař za účelem prevence nákazy koronavirem předepsat imunomodulancia – léky, jako je inosin pranobex, bakteriální lyzáty a další. „Všechna imunostimulancia/imunomodulátory zvyšují imunitu obecně, takže mohou pozitivně ovlivnit průběh jakékoliv infekční nemoci,“ uvádí Jaromír Bystroň. „Je ale vždy otázkou, do jaké míry u konkrétního onemocnění budou efektivní,“ upozorňuje.

„Pokud má někdo problém s imunitním systémem a trpí opakovanými infekcemi, měl by imunomodulancia zkusit. Není však známo, že by jejich preventivní užívání samo o sobě snižovalo pravděpodobnost nákazy,“ dodává doc. Maďar. Dosud nebyly provedeny žádné kontrolované studie sledující účinnost imunostimulancií u nemocných s koronaviry.

Jakou roli mohou hrát vitaminy a další volně prodejné doplňky?

„Veškeré volně prodávané přípravky ‚na podporu imunity‘ mají atesty pouze na to, že nejsou škodlivé. V doporučených dávkách by tedy neměly uškodit, ale nikdo nezaručí, že pomohou,“ připomíná docent Bystroň. Přístup „nepomůže/neuškodí“ však podle něj stačí pouze pro jinak zdravé lidi; pacienti s chronickými chorobami, zejména pak s poruchami imunity, by se měli ohledně ochrany poradit se svými ošetřujícími lékaři, případně s imunology.

Totéž v podstatě platí pro vitaminové suplementy – vitaminy podle obou odborníků ke zdravé imunitě jistě patří, ale jsou spíše doplňkem výše zmíněných zásad hygieny a životosprávy. „I

pokud má člověk vitaminů dost, může onemocnět, a dokonce mít i těžký průběh," varuje docent Maďar.

Má smysl zkoušet již zavedená antivirotika?

U žádného z dosud známých či dostupných antivirotik neproběhly kontrolované ani významnější observační studie, které by naznačovaly, že tato léčiva mohou být použita u infekce koronavirem COVID-19. Odborníkům se přesto ptáme, zda není lepší i tak antivirotika vyzkoušet než nepředepsat nic. „Antivirotika se obecně indikují jen u těžších stavů. Lehké stavy se léčí jen symptomaticky, léky potlačujícími jednotlivé projevy, jako je horečka nebo kašel,“ shrnuje docent Maďar. „Na lehký průběh onemocnění nemá vůbec význam předepisovat léky, které u něj nejsou ověřené – lehkým průběhem se naopak podněcuje a vytváří přirozená imunita,“ doplňuje ho profesor Bystroň a připouští, že poznatky o tom, jak významná imunologická paměť se vytváří po takto proběhlých případech onemocnění COVID-19, zatím nemáme.

Experimentální lék remdesivir, který by měla mít pro nejtěžší pacienty možnost získat i Česká republika, je potom stále v režimu klinické studie. „Jeho použití bude v následujících měsících limitované. Na individuální úrovni bude asi možné lék importovat spíš pro jednotky případů. V případě, že klinické studie v USA dopadnou ve prospěch preparátu, se dá předpokládat, že jeho nasazení bude vyšší, ale vždy při hospitalizaci, při monitorování celkového stavu a jen pro těžší případy onemocnění,“ dodává profesor Beran .

Jak to je a bude s vakcínou proti koronaviru?

„Existuje několik směrů vývoje vakcíny. Je zahájena fáze I s vakcínou založenou na mRNA, jež kóduje určitou část glykoproteinu, jímž se virus připojuje k receptoru vnímavé buňky. Předpokládá se, že mRNA bude v buňkách působit jako ‚software‘ nebo jako předpis pro syntézu proteinů na ribosomech a jejich prezentaci na povrchu buněk. Uvažuje se i o rekombinantní vakcíně, kdy se část genetické informace kódující povrchový glykoprotein vytne a zanesou do produkčního organismu, jež bude produkovat antigen. Samozřejmě jsou zde i klasické cesty přípravy vakcíny, jež jsou velmi podobné přípravě chřipkových vakcín, a to produkcí na kuřecích embryích nebo tkáňových kulturách,“ vysvětluje Jiří Beran.

„Nejrychleji by mohla být k dispozici izraelská orální vakcína. I při rychlém průběhu klinického testování však nebude registrována pro běžné použití dříve než za několik měsíců,“ uvádí Rastislav Maďar. Epidemii může podle jeho názoru zastavit kombinace několika faktorů, například „proměnění“ části populace hlavně mírnou nebo úplně bezpříznakovou nákazou, změna počasí, konzistentní dodržování preventivních opatření většinou populace, omezení cestování a podobně. „Vakcinace by měla být v budoucnu nástrojem k ochraně rizikových skupin populace, pokud s námi virus přežije jen vydrží dlouhodobě – například před začátkem podzimní chřipkové sezóny,“ uzavírá epidemiolog.

(luko)

Zdroj: <https://www.prosestru.cz/covid-19/specialiste-radi-prevence-a-lecba-covid-19-jake-moznosti-a-opatreni-mame-k-dispozici-121673>